

Маріупольський
університет

«Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики»

**Збірник матеріалів
XIII Міжнародної науково-практичної конференції**

16 травня 2025

Київ 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ ТА ПРАВОТВОРЕННЯ В
УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Збірник матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної конференції

16 травня 2025 року

За загальною редакцією доктора політичних наук,

професора М.В. Трофименка

Київ
МДУ
2025

Організаційний комітет:

Голова	Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, доктор політичних— наук, професор;
Заступник голови	Юлія ДЕМИДОВА, проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Члени оргкомітету:	Вікторія ГРИГОР'ЄВА, завідувач кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету, доктор економічних наук, професор; Марія ПОЖИДАЄВА, професор кафедри права, доктор юридичних наук, доцент; Юлія КАМАРДІНА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Анна ПОЛІТОВА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Юлія КОВЕЙНО, доцент кафедри права, доктор філософії; Галина ТИХОМИРОВА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент Žaneta Simanavičienė, prof. Mykolas Romeris University

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 27.05.2025).

С 91 Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики : зб. матеріалів XIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 16 трав. 2025 р. / за заг. ред. М.В. Трофименка. – Київ: МДУ, 2025. – 421 с.

Збірник містить матеріали XIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики», яка відбулася 16 травня 2025 року в Маріупольському державному університеті. Посвідчення №285 про реєстрацію проведення заходу від 3 березня 2025 р. в ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ)). У матеріалах висвітлені актуальні проблеми теорії та практики сучасного державотворення та правотворення в Україні за напрямками: міжнародне право: виклики та перспективи; права людини крізь призму сучасних викликів і загроз; Україна на шляху повоєнного відновлення: правовий аспект; кримінальна юстиція під час війни та у повоєнний період; кліматична справедливість: право, політика та безпека. Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами теорії та практики сучасного розвитку державотворення та правотворення в Україні. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

MARIUPOL STATE UNIVERSITY

XIII International Scientific and Practical Conference

**MODERN DEVELOPMENT OF STATE-BUILDING AND LEGISLATION IN UKRAINE: ISSUES
OF THEORY AND PRACTICE**

on May 16, 2025.

Conference Proceedings

Edited by Doctor of Political Science,

Professor Mykola Trofymenko

Kyiv
MSU
2025

Organizing Committee:

Chairperson	Mykola TROFYMENKO, Rector of Mariupol State University, Doctor of Political Science, Professor
Deputy Chairperson	Yulia DEMIDOVA, Vice-Rector for Academic Affairs and Youth Policy at Mariupol State University, PhD in Pedagogy, Associate Professor
Members of the Organizing Committee:	Viktoriia GRYGOR`YEVA, Head of the Department of Law, candidate of science of law, Associate Professor, Associate Professor Svitlana KALININA, Dean of the Faculty of Economics and Law, Doctor of Economics, Professor Mariia POZHYDAIEVA, Professor of the Department of Law, Doctor of Science of Law, Docent Yuliia KAMARDINA, Associate Professor of the Department of Law, candidate of science of law, Associate Professor Anna POLITOVA, Associate Professor of the Department of Law, PhD in Law, Associate Professor Yuliia KOVEINO, Associate Professor of the Department of Law, PhD (Doctor of Philosophy) Halyna TYKHOMYROVA, Associate Professor of the Department of Law, candidate of science of law, Associate Professor, Associate Professor Žaneta Simanavičienė, Professor at Mykolas Romeris University (Lithuania)

Recommended for publication and online dissemination by the Scientific Council of the Faculty of Economics and Law of Mariupol State University (Record 11 dated of May 27th, 2025)

- C 91 Modern development of state-building and legislation in Ukraine: issues of theory and practice: Conference Proceedings XIII International Scientific and Practical Conference, Kyiv, on May 16, 2025./ Edited by Doctor of Political Science, Professor Mykola Trofymenko – Kyiv: MSU. 2025 - – 421 c.

The proceedings include materials from the 13th International Scientific and Practical Conference "Modern Development of State-Building and Law-Making in Ukraine: Issues of Theory and Practice," which took place on May 16, 2025, at Mariupol State University. Certificate No. 285 confirming the event's registration was issued on March 3, 2025, by the State Scientific Institution Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information" (UkrISTEI). The materials highlight current issues in the theory and practice of contemporary state-building and law-making in Ukraine, focusing on the following areas: international law: challenges and prospects; human rights through the prism of contemporary challenges and threats; Ukraine on the path to post-war recovery: legal aspects; criminal justice during wartime and in the post-war period; climate justice: law, policy, and security.

The publication is intended for scholars, educators, postgraduate and undergraduate students, as well as all those interested in the theoretical and practical aspects of the modern development of state-building and law-making in Ukraine.

The editorial board is not responsible for the authorial style of the abstracts published in the proceedings.

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
MCMXXII

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

**АСОЦІАЦІЯ
ПРАВНИКІВ
УКРАЇНИ**
UKRAINIAN BAR
ASSOCIATION

Vytautas Magnus University
Mykolas Romeris University
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Донецький державний університет внутрішніх справ
Donetsk State University of Internal Affairs

Інститут Служби безпеки України
Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого
Institute of the Security Service of Ukraine of Yaroslav Mudryi National Law
University

Інститут держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України
V.M. Koretsky Institute of State and Law of National Academy of Science of Ukraine

Регіональне представництво Уповноваженого Верховного Ради України з прав
людини в Донецькій і Луганській областях
Representative of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights in
Donetsk and Luhansk regions

Регіональне представництво Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини в Тернопільській області
Representative of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights in
Ternopil Region

Відділення Асоціації правників України в Донецькій області
Department Ukrainian Bar Associate in Donetsk Region

ПРОГРАМА
XIII Міжнародної науково-практичної конференції
«СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ ТА ПРАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ»

16 травня 2025 року

Тематичні напрямки роботи конференції:

- 1. Міжнародне право: виклики та перспективи**
- 2. Права людини крізь призму сучасних викликів і загроз**
- 3. Україна на шляху повоєнного відновлення: правові аспекти**
- 4. Кримінальна юстиція під час війни та у повоєнний період**
- 5. Кліматична справедливість: право, політика, безпека**

План роботи конференції:

10.00 – 11.00 – Реєстрація учасників
11:00 – 11:40 Відкриття конференції, вітальне слово
11:40 – 13:40 Засідання відкритої дискусійної панелі
14:00 – 15:00 Підведення підсумків, закриття конференції

Регламент роботи

Вітальне слово – до 10 хвилин

Доповідь – до 15 хвилин.

Виступ у дискусії – до 5 хвилин.

Змішаний формат:

Оф-лайн – фронт-офіс Маріупольського державного університету,

(адреса : м. Київ, вул. Преображенського, 6/4)

Он-лайн – <https://mu-edu-ua.zoom.us/j/83115955202?pwd=GOFasRSDvHiB7W0cpxAjoFuHpbAPnb.1>

Ідентифікатор конференції: 831 1595 5202

Код доступу: 901522

PROGRAM
XIII International Scientific and Practical Conference
"MODERN DEVELOPMENT OF STATE-BUILDING AND LEGISLATION IN UKRAINE: ISSUES OF THEORY AND PRACTICE"

on May 16, 2025.

Conference Thematic Directions:

- 1. International Law: Challenges and Prospects**
- 2. Human Rights in the Context of Contemporary Challenges and Threats.**
- 3. Ukraine on the path of post-war recovery: legal aspect**
- 4. Criminal justice during the war and in the post-war period**
- 5. International legal standards on climate justice: law, politics and safety**

Work plan of the conference:

10.00 – 11.00 Registration of participants
11:00 – 11:40 Opening of the conference. Welcome address.
11:40 – 13:40 Meeting of the open discussion panel.
14:00 – 15:00 Summing up, closing the conference.

Regulations of work.

Welcome word - up to 10 minutes.

Report - up to 15 minutes.

Speech in the discussion - up to 5 minutes.

Mixed format:

Off line – Mariupol state university (6/4 Preobrazhenska street, Kyiv)

On line – <https://mu-edu-ua.zoom.us/j/83115955202?pwd=GOFasRSDvHiB7W0cpxAjoFuHpbAPnb.1>

Conference ID: 831 1595 5202

Код доступу: 901522

Модератор: Григор'єва Вікторія к.ю.н., доцент, завідувач кафедри права,
Голова ради Відділення Асоціації правників України в Донецькій області

Moderator of the Conference: Grygor`yeva Viktoriya, Head of the Department of Law, PhD in Law,
Associate Professor, Head of the Department of the Association of Lawyers of Ukraine in Donetsk Region

Вітання

ДЕМИДОВА Юлія Олексіївна проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики
Маріупольського державного університету
DEMIDOVA Yulia, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work, Youth Policy, Mariupol State University

КАЛІНІНА Світлана Петрівна, д.е.н., професор, декан економіко-правового факультету
Маріупольського державного університету
KALININA Svitlana, Head of the Faculty of Economic and Law, Doctor of Economic Sciences, Professor,
Mariupol State University

Prof. Dr. **DAINIUS ŽALIMAS** - European Parliament Member

dr hab. Małgorzata MYŚLIWIEC, prof. UŚ Dziekana Wydziału Nauk Społecznych of the University of Silesia
in Katowice

НАЗИМКО Єгор Сергійович перший проректор Донецького державного університету внутрішніх
справ, доктор юридичних наук, професор, майор поліції
NAZYMKO Yehor, First Vice-Rector, **Donetsk State University of Internal Affairs**, Doctor of Law, Professor

ЧЕРВЯКОВ Олександр Іванович кандидат юридичних наук, начальник Інституту Служби безпеки
України Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого
CHERVIKOV Olexandr Head of the Institute of the Security Service of Ukraine of **Yaroslav Mudryi**
National Law University

СКРИПНЮК Олександр Васильович, доктор юридичних наук, професор, Віце-президент НАПрН
України, дійсний член (академік) НАПрН України, директор Інституту держави і права імені В. М.
Корецького Національної академії наук України
SKRYPNIUK Olexandr Vasylovych, Director of the Koretsky Institute of State and Law of National Academy
of Science of Ukraine, Doctor of Law, Professor, Academician of the National Academy of Legal Sciences
of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine

УСЕНКО Роман Анатолійович Радник Віце-прем'єр-міністра України - Міністра національної єдності
України, к.ю.н.
USENKO Roman, Adviser of Deputy Prime Minister of Ukraine – Minister of National Unity of Ukraine,
PhD in Law

МИХАЛЬОВ Дмитро Олександрович Представник Уповноваженого Верховного Ради України з прав
людини в Донецькій і Луганській областях
MYKHALOV Dmytro, Representative of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights in
Donetsk and Luhansk Regions

КОНОВАЛОВА Вікторія Віталіївна, адвокат, регіональний координатор взаємодії з громадськістю
Уповноваженого Верховного Ради України з прав людини в Тернопільській області
KONOVALOVA Viktoriia, lawyer, Regional Public Relations Coordinator of the Ombudsman.

Доповіді

Professor **Barbara Mikołajczyk** (CC), Member of the University Council of the University of Silesia in Katowice

INTERNATIONAL LAW PRINCIPLES AND VALUES IN TIMES OF CRISIS. A CHALLENGE FOR ACADEMIA

Членов Микола, старший викладач кафедри Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ЗАСТОСУВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ЩОДО ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Chlenov Mykola, Senior Lecturer at the Yaroslav Mudryi National Law University

APPLICATION OF UNIVERSAL JURISDICTION OVER WAR CRIMES COMMITTED ON THE TERRITORY OF UKRAINE

Коваленко Артем, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ СУДОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ

Kovalenko Artem, Senior researcher at Scientific and research laboratory of public safety of communities of Faculty № 2 of Donetsk State University of Internal Affairs, Candidate of legal sciences, Associate Professor

FORENSIC TOOLS FOR THE JUDICIAL EXAMINATION OF PHYSICAL EVIDENCE

Камінська Наталія, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу міжнародного права та права Європейського Союзу Інституту держави і права імені В.М. Корецького

НАН України

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОТВОРЧИХ ІНІЦІАТИВ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Kaminska Nataliia, Doctor of Law, Professor, Leading Researcher of Department of international law and EU law, V.M. Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine

PRIORITY AREAS FOR ACTIVATING INTERNATIONAL LAW-MAKING INITIATIVES OF UKRAINE AT THE CURRENT STAGE

Михайліченко Тетяна, канд. юрид. наук, доцентка, старша наукова співробітниця Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені акад. В. В. Сташиса НАПрН України, Харків, Україна

ЗНИЩЕННЯ ТА ПОШКОДЖЕННЯ МЕДИЧНИХ УСТАНОВ ЯК ПРОЯВ ГЕНОЦИДУ

Mykhailichenko Tetiana, Ph.D., Senior Research Officer, Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems of the National Academy of the Law Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

DESTRUCTION AND DAMAGE TO MEDICAL FACILITIES AS A MANIFESTATION OF GENOCIDE

Гловюк Ірина, докторка юридичних наук, професорка, Заслужена юристка України, членкиня Ради комітету з питань кримінального права та процесу НААУ, членкиня Комітету із конституційного правосуддя та прав людини Ради адвокатів Одеської області

ДОКАЗУВАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ДОМАГАНЬ ЗА СТАТТЕЮ 173-7 КУПАП: ПИТАННЯ ПРАКТИКИ

Hloviuk Iryna Vasylivna, Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, barrister, member of the Board of the Ukrainian National Bar Association Committee on Criminal Law and Procedure, member of the Committee on Constitutional Justice and Human Rights of the Odesa Regional Bar Council

PROVING SEXUAL HARASSMENT UNDER ARTICLE 173-7 OF THE CODE OF UKRAINE ON ADMINISTRATIVE OFFENSES: PRACTICAL ISSUES

Ковейно Юлія, доктор філософії, доцент кафедри права Маріупольського державного університету

КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Yuliia Koveino, PhD in Law, Associate Professor of the Department of Law Mariupol State University

CLIMATE POLICY OF UKRAINE: CURRENT CHALLENGES AND PROSPECTS FOR IMPLEMENTATION

Пожидаєва Марія, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри права Маріупольського державного університету, м. Київ

РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ У КЛІМАТИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ: ПРАВОВІ МЕЖІ ПОВНОВАЖЕН

Pozhydaieva Mariia, Doctor of Sciences of Law, Docent, Professor of Department of Law of Mariupol State University (Kyiv), Ukraine.

THE ROLE OF THE CENTRAL BANK IN CLIMATE POLICY: LEGAL LIMITS OF POWER

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1: МІЖНАРОДНЕ ПРАВО: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	14
<i>Височина А.В., Славко А.С.</i> ВІЙНА В УКРАЇНІ, МІГРАЦІЯ ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА: ВИКЛИКИ ДЛЯ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ	14
<i>Holokha A.</i> WAYS TO IMPROVE INTERNATIONAL LEGAL LIABILITY FOR ENVIRONMENTAL DAMAGE IN TIME OF WAR.....	19
<i>Денисенко С.І., Кучер О.О.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ РАДИ ЄВРОПИ ЯК РЕГІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	24
<i>Зацаринна А.Ю.</i> РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ЗАХИСТУ МІГРАНТІВ.....	29
<i>Йолохов В.</i> ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ НЕПОРУШНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ	33
<i>Камінська Н.</i> ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОТВОРЧИХ ІНІЦІАТИВ УКРАЇНИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	36
<i>Конверський Є.А.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЄС	41
<i>Курса С.В.</i> РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ГУМАНІТАРНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ПЕРЕХІДНОМУ ПРАВОСУДДІ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	46
<i>Матвієнко А.Л., Супрун-Ковальчук Т.М.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ ООН НА ГАЇТІ.....	50
<i>Myśliwiec M., Suzdaliava O.</i> LEGAL RESILIENCE IN EDUCATION AND SCIENCE IN POST-WAR UKRAINE: SPANISH INSIGHTS AND NATIONAL CHALLENGES	55
<i>Супрун-Ковальчук Т.М.</i> ЗАХИСТ СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ АГРЕСІЇ ТА ВІЙНИ З БОКУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР.....	58
<i>Тихомирова Г.</i> ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ РІШЕНЬ ЄСПЛ ЯК ДЖЕРЕЛА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА	64
<i>Філоненко І.С.</i> ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	66
СЕКЦІЯ 2: ПРАВА ЛЮДИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ	72
<i>Аксьонова В.І.</i> ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА ДОБУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ	72
<i>Алпатова С.Р.</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ЯК ГАРАНТІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	76
<i>Бундак О.А.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: БАЛАНС МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА СВОБОДАМИ.....	81
<i>Видрич К.В.</i> ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ	87
<i>Волік В.В., Цикура Д.</i> ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	92
<i>Гловюк І.В.</i> ДОКАЗУВАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ДОМАГАНЬ ЗА СТАТТЕЮ 173-7 КУПАП: ПИТАННЯ ПРАКТИКИ.....	96
<i>Honcharov A.V.</i> ON THE ISSUE OF IMPROVING SOCIAL PROTECTION OF THE POPULATION IN UKRAINE.....	102

Гузенко О.П. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВ ТА ЗАХИСТУ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ.....	105
Гурковська К.А., Козак В.Т. ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	110
Дацюк Т.К., Сафронова Г.В. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ І СТАНДАРТІВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НОРМ ПРАВА У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ	113
Дядечко М.О. ПРАВА ЛЮДИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ	118
Зозуля Є.В. ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	120
Кабіцька О.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	126
Кадала В.В. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ: ПРАВОВИЙ БАЗИС, ВІЙНА, СУЧАСНІСТЬ	129
Кіблик Д. АДМІНІСТРАТИВНА ПРОТИДІЯ НАСИЛЬСТВУ: НОВЕЛИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА	134
Кривошеєнко В. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ SMART-МЕТОДИКИ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ.....	137
Levkovets N. GENDER ASPECTS OF MILITARY SERVICE UNDER MARTIAL LAW	142
Литвиненко К. СВОБОДА СЛОВА В ЕПОХУ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ.....	145
Надежденко А.О. НОВОВІЯВЛЕНІ ОБСТАВИНИ: ТЛУМАЧЕННЯ ТА ОЗНАКИ	148
Пікалюк С.С., Попов А.А. ІСТОРІЯ, СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ І ПРАВО	153
Попов А.А., Конон Н.Г. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ У М. ЛУЦЬКУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	158
Рабош І.М. БУЛІНГ СЕРЕД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ.....	163
Світличний Д.С. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ НА ТРАНСПОРТІ ЯК ВАГОМИЙ ФАКТОР ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	168
Тимофєєва Л.Ю. ВІДСУТНІСТЬ РЕАГУВАННЯ ЯК ФОРМА НЕЛЮДСЬКОГО ПОВОДЖЕННЯ ТА ЧАСТИНА КОРУПЦІЙНИХ ПРАКТИК	172
Shebanits D., Shebanits V. LEGAL NATURE OF THE INSTITUTE «RIGHT TO BE FORGOTTEN»	178
Шевченко А., Кабіцька О. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ	181
СЕКЦІЯ 3: УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	185
Атаманчук Н.І. ДОСВІД ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ В ПРАВОТВОРЧОМУ ПРОЦЕСІ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	185
Волік В.В., Цикура Д. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	190

Григор'єва В. ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ ЩОДО ОБҐРУНТОВАНOSTІ ТА ВМОТИВОВАНOSTІ СУДОВОГО РІШЕННЯ	194
Дерев'янка Б.В. ПРО ПОВЕРНЕННЯ НОРМОПРОЄКТУВАННЯ НА НАПРЯМОК ПІДТРИМКИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ І НАУКИ	199
Дутковський А.Ю. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ»	203
Заїка Ю.О. СЛУЖБОВЕ ЖИЛЕ ПРИМІЩЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ У ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ	208
Князькова Л.М. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	213
Константинов С.Ф. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ОБОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ	217
Москалик О.М. ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ФОРМ УЧАСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИНАХ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	222
Рябченко М.О. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ ТА ЗМІСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У ПРАВІ УКРАЇНИ ТА ЄС	226
Серенкова Т.М. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЗА ВЧИНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	230
Сікорська В.О. БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ НА ШЛЯХУ ДО ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН ТА ІНІЦІАТИВ.....	236
Сологуб А.М. ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНЕРУВАННЯ ЕНЕРГІЇ З АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЯК НАПРЯМ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	240
Черних Є.М. ДУАЛЬНІСТЬ СВІТУ ПРАВА В ПОГЛЯДАХ Р. АЛЕКСІ.....	243
СЕКЦІЯ 4: КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	248
Васильківська І.П. РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	248
Граб А.В. ДОТРИМАННЯ СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ПРИ ЗАТВЕРДЖЕННІ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО НЕЗАКОННОГО ЗБАГАЧЕННЯ.....	252
Дунаєва Т.Є. ЩОДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЩОДО НАДСИЛАННЯ КОПІЙ СУДОВИХ РІШЕНЬ У СПРАВАХ ПРО КОРУПЦІЙНІ ТА ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯ» (реєстр. № 11060 від 04.03.2024).....	259
Калініна А.В. ПЕРЕХІДНЕ ПРАВОСУДДЯ ЯК СПЕЦИФІЧНА РЕАЛЬНІСТЬ ПОСТКОНФЛІКТНОГО СУСПІЛЬСТВА	261
Клепка О.Г. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ПОТЕРПІЛОГО НА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МАТЕРІАЛАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	265
Коваленко А.В. КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ СУДОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ	269

Костючок Ю.Л. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ЕТИКИ ЯК ДЖЕРЕЛО ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ СЛІДЧОГО	274
Кришевич О.В. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНЕ З ПОРУШЕННЯМ РІВНОПРАВНОСТІ ГРОМАДЯН ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ РАСОВОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ, РЕГІОНАЛЬНОЇ НАЛЕЖНОСТІ, РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕКОНАНЬ, ІНВАЛІДНОСТІ ТА ЗА ІНШИМИ ОЗНАКАМИ: НАЦІОНАЛЬНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО	279
Ландіна А.В. ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	285
Луценко Ю.В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	290
Мельник Д.С. ЩОДО ПОТРЕБИ УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМИ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДИВЕРСІЙНІ ПОСЯГАННЯ НА ОБ'ЄКТИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	297
Михайліченко Т.О. ЗНИЩЕННЯ ТА ПОШКОДЖЕННЯ МЕДИЧНИХ УСТАНОВ ЯК ПРОЯВ ГЕНОЦИДУ	303
Підгородецький В.О. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПРИМУСОВОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЯК ВОЄННОГО ЗЛОЧИНУ ТА ЗЛОЧИНУ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ	307
Підкевич В.М., Федорчак І.В. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	313
Політова А.С. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ ЯК РЕАЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	316
Рощина І.О. ЖУРНАЛІСТ - ПОТЕРПІЛИЙ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕННЯХ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ	322
Секо С.О. ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АНАЛІЗ І ТЕНДЕНЦІЇ	327
Сендік І.Е. ПРОБЛЕМИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ ВІД ВІЙСЬКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ	331
Старостіна О.Ю. ДОСВІД КРАЇН БАЛТІЇ ЩОДО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	336
Туляков В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЛЕКТ ТА КРИМІНАЛЬНА ПОЛІТИКА	342
Федосєєва К.Г. ЕВОЛЮЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ ЩОДО ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	348
Членов М.В. ЗАСТОСУВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ЩОДО ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	352
Шамсутдінов О.В. ПРЕДМЕТ БІОЛОГІЧНОЇ ДИВЕРСІЇ (СТ. 113 КК УКРАЇНИ)	356
СЕКЦІЯ 5: КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ: ПРАВО, ПОЛІТИКА ТА БЕЗПЕКА	363
Воробйова Н.Г. МІЖНАРОДНА ДОПОМОГА ТА КЛІМАТИЧНА МІГРАЦІЯ: ПОЛІТИКА ТА ПРАВА ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ	363
Нончаров М. V. SOME ASPECTS OF RESEARCHING THE CONCEPT OF «INFORMATION SECURITY»	368
Грицук Е.М. ГАРАНТІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	372

<i>Дракохруст Т.</i> КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ: ПРАВОВІ, ПОЛІТИЧНІ ТА БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	377
<i>Дудоров О.О.</i> ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СКЛАДУ ЕКОЦИДУ ЗА ЧИННИМ І ПЕРСПЕКТИВНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОМ	380
<i>Камардіна Ю.В.</i> СВDR ЯК ІНСТРУМЕНТ КЛІМАТИЧНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ: МІЖ НОРМОЮ ТА РЕАЛЬНІСТЮ	387
<i>Каці М.Є.</i> ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	393
<i>Ковейно Ю.В.</i> КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ	397
<i>Кривошеєнко В.</i> ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЛІСОВІ РЕСУРСИ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЛІСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	402
<i>Новікова І.Л.</i> ДЕРЖАВНА КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	407
<i>Пестрикова Є.С.</i> КЛІМАТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	412
<i>Пожидаєва М.</i> РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ У КЛІМАТИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ: ПРАВОВІ МЕЖІ ПОВНОВАЖЕНЬ	415

4. Габрелян Г. В. Проблеми захисту медичного персоналу в контексті збройного конфлікту в Україні. *Соціальне право* 2019;3:94-98.
5. Mykhailichenko T., Zabuha Yu., Babanina V., Syiploki M. Protection of the Right to Health During the Period of Armed Conflict: The Experience of Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022;4(16):66-81. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-a000434>
6. «Росія дотискає людей в окупації». Примусова паспортизація посилюється: чого очікувати. 12.09.2024. *Радіо «Свобода»*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-prymusova-pasportyzatsiya-okupatsiya-deportatsiya-2025/33116072.html>
7. Глущенко О. МОЗ: За час війни Росія знищила і пошкодила понад 2300 об'єктів медицини. 8 травня 2025. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2025/05/8/7511159/>
8. Павлюк А. Найбільший показник у світі: у ВООЗ підраховали російські атаки на медичну систему України. 19.08.2024. *Українська правда*. URL: <https://life.pravda.com.ua/health/za-chas-povnomasshtabnoji-viyni-rosiya-atakuvala-medichnu-sistemu-ukrajini-mayzhe-2-tisyachi-raziv-vooz-303251/>

Підгородецький В.О.,

здобувач першого курсу другого
(магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 262 «Правоохоронна
діяльність» Державного податкового
університету

ORCID 0000-0001-7812-7384

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПРИМУСОВОГО
ПЕРЕМІЩЕННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ
РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЯК ВОЄННОГО ЗЛОЧИНУ ТА ЗЛОЧИНУ
ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ**

Ключові слова: примусове переміщення дітей; міжнародне гуманітарне право; злочини проти людяності; кримінально-правова кваліфікація; геноцид.

В умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України особливої актуальності набуває питання захисту найбільш вразливих категорій цивільного населення, зокрема дітей. Примусове переміщення українських дітей є однією з найбільш кричущих проблем сучасного збройного конфлікту, що вимагає належної кримінально-правової оцінки як на національному, так і на міжнародному рівні.

Масштаби та характер цього явища свідчать про його системність та організованість, що дозволяє розглядати такі дії не лише як окремі воєнні злочини, але й як злочини проти людяності. Складність кримінально-правової кваліфікації таких діянь обумовлена необхідністю врахування як національного законодавства, так і норм міжнародного гуманітарного та кримінального права.

За інформацією Омбудсмана України Дмитра Лубінця – РФ викрала з України понад 20 тисяч дітей. Проте існує високий ризик депортації ще 1,5 мільйона дітей, які лишаються на тимчасово окупованих територіях [1].

Ісландський депутат від Європейської народної партії Біргір Торарінссон, вірно зазначає, що росія викрала надії та мрії у тисяч українських дітей, вона викрала їх із їхніх домівок, викрала їхню ідентичність [1].

Примусове переміщення дітей в контексті збройного конфлікту охоплює широкий спектр протиправних дій, включаючи викрадення, депортацію, примусове переміщення на окуповану територію, незаконне усиновлення та зміну громадянства. Такі дії порушують фундаментальні норми міжнародного гуманітарного права, зокрема положення Женевських конвенцій 1949 року та Додаткових протоколів до них [2].

Відповідно до статті 8 Римського статуту Міжнародного кримінального суду, примусове переміщення дітей може кваліфікуватися як воєнний злочин. Крім того, коли такі дії є частиною широкомасштабного або систематичного нападу на цивільне населення, вони можуть розглядатися як злочини проти людяності згідно зі статтею 7 Статуту [3].

У контексті національного законодавства України примусове переміщення дітей може кваліфікуватися за кількома статтями Кримінального кодексу України. Основними є стаття 438 «Порушення законів та звичаїв війни» та стаття 442 «Геноцид». Також важливим є застосування статей 146-1 "Насильницьке зникнення" та 447 «Найманство» (у випадках, коли до примусового переміщення дітей залучаються найманці). Важливо відзначити, що після початку повномасштабної агресії до КК України були внесені зміни, які посилили відповідальність за злочини проти дітей в умовах збройного конфлікту [4].

Ключовими елементами складу злочину є:

- протиправне переміщення дитини;
- примусовий характер такого переміщення;
- зв'язок із збройним конфліктом;
- умисел на вчинення таких дій.

В українському законодавстві існує низка проблемних питань, які потребують вирішення:

1. Відсутність спеціальної норми в КК України, яка б прямо передбачала відповідальність за примусове переміщення дітей в умовах збройного конфлікту.
2. Питання юрисдикції українських судів щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях.
3. Недосконалість механізмів взаємодії між правоохоронними органами України та міжнародними інституціями.
4. Відсутність єдиної методики розслідування таких злочинів.
5. Складність встановлення причинно-наслідкового зв'язку між діями конкретних осіб та фактом примусового переміщення дітей.
6. Недостатня регламентація процедури повернення примусово переміщених дітей та відновлення їхніх прав.
7. Відсутність спеціалізованих підрозділів у правоохоронних органах.

З точки зору міжнародного кримінального права, примусове переміщення дітей може розглядатися у декількох аспектах. По-перше, як окремий воєнний злочин, що порушує норми міжнародного гуманітарного права. По-друге, як елемент більш широкого злочину проти людяності, коли такі дії є частиною систематичної політики держави-агресора.

Як зазначають Н.М. Ковтун та Ю. В. Ковтун, Для полегшення реалізації цього указу в РФ була введена норма, що усі діти, які проживають на тимчасово окупованій території України, досягнувши 14-річного віку, автоматично отримують російське громадянство. Ці законодавчі акти допомагають Росії як країні-агресору здійснювати примусове переміщення дітей з однієї етнічної групи в іншу, що є прямою ознакою геноцидних практик [5, с. 230].

Особливу увагу варто приділити тому, що примусове переміщення дітей може бути елементом геноциду, коли такі дії спрямовані на знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи. Це підтверджується практикою Міжнародного кримінального суду, зокрема видачею ордеру на арешт вищого політичного керівництва рф.

Одним з ключових викликів у контексті кримінально-правової кваліфікації примусового переміщення дітей є складність доказування всіх елементів складу злочину. Це пов'язано з:

- обмеженням доступом до окупованих територій;
- складністю встановлення точної кількості постраждалих;
- проблемами ідентифікації конкретних виконавців;
- необхідністю документування системного характеру злочинів.

Важливу роль у цьому процесі відіграють міжнародні організації, правозахисні структури та національні правоохоронні органи, які здійснюють збір та фіксацію доказів вчинення таких злочинів.

А. Є. Зубарева, наголошує на тому що великою прогалиною в українському законодавстві є відсутність окремого складу злочину щодо дітей у збройному конфлікті [6, с. 88] з чим неможливо не погодитись.

Саме тому, для підвищення ефективності кримінально-правової протидії примусовому переміщенню дітей необхідно:

1. Внести зміни до КК України, передбачивши окрему статтю щодо примусового переміщення дітей в умовах збройного конфлікту
2. Розробити спеціальні методичні рекомендації щодо розслідування таких злочинів
3. Створити спеціалізовані підрозділи в правоохоронних органах
4. Вдосконалити механізми міжнародного співробітництва у кримінальних провадженнях
5. Розробити комплексну програму захисту та реабілітації постраждалих дітей
6. Запровадити єдину систему обліку та документування випадків примусового переміщення дітей
7. Посилити координацію між різними державними органами у протидії таким злочинам

Кримінально-правова кваліфікація примусового переміщення дітей в умовах збройної агресії російської федерації потребує комплексного підходу, що враховує як національне законодавство, так і міжнародно-правові норми. Особлива увага має приділятися доказуванню системного характеру таких злочинів та їх зв'язку з політикою держави-агресора.

Ефективна протидія цьому явищу вимагає консолідації зусиль міжнародної спільноти, вдосконалення правових механізмів та посилення відповідальності за такі злочини. Важливим є забезпечення невідворотності покарання як для безпосередніх виконавців, так і для організаторів таких злочинів.

Подальші дослідження цієї проблематики мають бути спрямовані на розробку ефективних механізмів розслідування та документування таких злочинів, вдосконалення міжнародно-правових інструментів протидії та посилення захисту прав дітей в умовах збройних конфліктів. Особлива увага

має приділятися підготовці кваліфікованих кадрів та створенню спеціалізованих підрозділів для розслідування таких злочинів.

Список використаних джерел:

1. Албул С. Лубінець: РФ викрала понад 20 тисяч українських дітей. Існує високий ризик депортації ще 1,5 млн дітей. LB.ua. URL: <https://lb.ua/society/2024/10/02/63777>
2. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими (укр) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 12.08.1949 : станом на 23 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Римський статут міжнародного кримінального суду : Статут Міжнар. судів від 17.07.1998 : станом на 21 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov>.
4. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 26 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Ковтун, Н. М., Ковтун, Ю. В. (2024) *Викрадення дітей як складова геноциду українців в умовах російсько-української війни. Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині), 28-29 лютого 2024, Запоріжжя.* URL: <http://eprints.zu.edu.ua/39285/>
6. Зубарева А. Є. Викрадення дітей під час збройних конфліктів (на прикладі України). *XXX Міжнародна науково-практична конференція «The newest problems of science and ways to solve them. Proceedings of the XXX International Scientific and Practical Conference»* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., м. Гельсінкі, 2 трав. 2022 р. 2022. С. 22–90. URL: <https://books.google.com.ua/>

Підкевич В.М.,

курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів досудового розслідування Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID 0009-0005-6644-4936

**Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні:
проблеми теорії та практики**

**Збірник матеріалів XIII Міжнародної науково - практичної конференції
(українською, англійською мовами)**

16 травня 2025

Маріупольський державний університет

м. Київ

Упорядники: Вікторія Григор'єва

Комп'ютерна верстка: Маргарита Сахно